

2

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

2.1 Κτίρια

Το Πανεπιστήμιο στεγάσθηκε αρχικά στη βίλα Αλατίνη, στο κτίριο που σήμερα στεγάζει την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. Τα μαθήματα άρχισαν στις 16 Νοεμβρίου 1926 αλλά ήδη στις 4 Δεκεμβρίου ο καθηγητής Λαογραφίας Στίλπων Κυριακίδης σε επιστολή του διαπίστωνε την ανεπάρκεια των χώρων και την μακρινή –τότε– θέση του κτιρίου του Πανεπιστημίου από τον πυρήνα της πόλης. Πρότεινε λοιπόν τη μεταφορά του στο κτίριο της τουρκικής ανωτέρας σχολής διοίκησης, την «παλιά» Φιλοσοφική όπως την ξέρουμε σήμερα. Η Οθωμανική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης (Idadiye) είχε κτισθεί το 1887 επί της νεο-χαραχθείσας οδού Χαμηδιέ (σημερινή Εθν. Αμύνης) και το 1912 είχε μετατραπεί σε Στρατιωτικό Νοσοκομείο, το οποίο την εποχή της πρότασης Κυριακίδη υπολειπορούσε. Η πρόταση έγινε αποδεκτή, το κτίριο παραχωρήθηκε στο πανεπιστήμιο και το φθινόπωρο του 1927 έγινε η μετεγκατάσταση από τη βίλα Αλατίνη. Τα επόμενα πέντε χρόνια πραγματοποιήθηκαν σημαντικές προσθήκες και τροποποιήσεις. Αρχικά το κτίριο, έργο του αρχιτέκτονα Vitaliano Poselli, αποτελείτο μόνο από τον τριώροφο κεντρικό ορθογώνιο κορμό. Στη συνέχεια, επί τουρκικής διοίκησης, είχαν προστεθεί δεξιά και αριστερά δύο διώροφες πτέρυγες. Για τις ανάγκες του νέου πανεπιστημίου προστέθηκε ένας ακόμη όροφος στις πλαϊνές πτέρυγες και στον πίσω χώρο μεταξύ αυτών προστέθηκε μία πτέρυγα με το μεγάλο αμφιθέατρο, κάτω, και την

αίθουσα τελετών, πάνω. Η μορφή αυτή, που διατηρείται μέχρι και σήμερα, εγκαινιάστηκε το 1932. Αυτό το κτίριο στέγασε ολόκληρο το πανεπιστήμιο μέχρι το 1955.

Γρήγορα, με την αύξηση του μεγέθους του νέου πανεπιστημίου, έγινε φανερή η έλλειψη χώρων στο κτίριο. Η κατάσταση επιδεινώθηκε το 1937, όταν η δικτατορία Μεταξά διχοτόμησε την παλαιά Φυσικομαθηματική σε δύο «νέες» σχολές, στη νέα Φυσικομαθηματική (ΦΜΣ) και στη Γεωπονοδασολογική (ΓΔΣ), στην οποία συγχώνευσε και την Ανωτάτη Γεωπονική Σχολή Αθηνών. Η στενότητα χώρων ήταν ιδιαίτερα εμφανής στην ΦΜΣ, τα εργαστήρια της οποίας στεγάζονταν στο υπόγειο του κτιρίου. Το Εργαστήριο Βοτανικής στεγάστηκε στον 1° όροφο της ΒΑ πτέρυγας. Το Εργαστήριο Γεωλογίας, Πετρολογίας και Ορυκτολογίας εγκαταστάθηκε σε δύο κύριες αίθουσες του κτιρίου. Το Εργαστήριο Μετεωρολογίας και Κλιματολογίας είχε εγκατασταθεί σε μια αίθουσα της ΝΔ πτέρυγας του πανεπιστημιακού μεγάρου, διέθετε όμως και μετεωρολογικό σταθμό στην αυλή. Στον τόμο για τα 50 χρόνια του Τμήματος Χημείας του ΑΠΘ γράφει ο ομότιμος καθηγητής Γ. Μανουσάκης για την κατάσταση στις αρχές της δεκαετίας του 1950: «Το γραφείο του καθηγητή Γεωργίου Βάρβογλη ήταν στην βορειοανατολική πλευρά του υπογείου, σε μια αίθουσα κάτω από το αμφιθέατρο και την κεντρική βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου. Την αίθουσα αυτή χρησιμοποιούσαν και σαν παρασκευαστήριο. Πάνω από το απλό γραφείο του καθηγητή περνούσε κάποιος σωλήνας αποχέτευσης,

Εικόνα 2.1 Φωτογραφία του γηπέδου του Ηρακλή (σημερινή πλατεία Χημείου) από παράθυρο του παλιού κτιρίου της Φιλοσοφικής Σχολής. Δεξιά επάνω διακρίνεται ο σκελετός του πρώτου κτιρίου της Φυσικομαθηματικής Σχολής που είχε αρχίσει να κτίζεται το 1939.

που τις πιο πολλές φορές έσταζε. Τα γραφεία των καθηγητών Λέανδρου Καπάτου και Εμμανουήλ Βογιατζάκη ήταν το ένα δίπλα στο άλλο σε έναν φαρδύ διάδρομο στη δυτική πλευρά του υπογείου, ενώ του καθηγητή Κωνσταντίνου Βασιλειάδη ήταν στο παρασκευαστήριο της Ανόργανης Χημείας, στη νοτιοανατολική πλευρά του υπογείου.» Η είσοδος στο γραφείο του Γεώργιου Βάρβογλη ήταν από τη σημερινή είσοδο του κυλικείου του κτιρίου, επί της οδού Βαν ντερ Στουλ. Ενόψει αυτής της κατάστασης αποφασίστηκε η κατασκευή δύο επιπλέον κτιρίων για τις ανάγκες των δύο νέων σχολών θετικής κατεύθυνσης, ΦΜΣ και ΓΔΣ. Έτσι στις 16 Φεβρουαρίου 1939 θεμελιώθηκαν ταυτόχρονα, με έναν κοινό θεμέλιο λίθο, τα νέα κτίρια, σε σχέδια του αρχιτέκτονα Νικόλαου Μητσάκη, και σύντομα άρχισε η κατασκευή τους σε χώρο πάνω από το τότε γήπεδο του Ηρακλή (Εικόνες 2.1, 2.2). Με την είσοδο της Ελλάδας όμως στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο διακόπηκε η ανέγερση, και τα δύο κτίρια έμειναν μισοτελειωμένα για πάνω από 10 χρόνια. Με την επάνοδο της κανονικότητας, άρχισαν το 1950 οι συζητήσεις για την τύχη των ημιτελών κτιρίων. Από αυτά το κτίριο της ΓΔΣ ήταν σε πιο προχωρημένη φάση και άξιζε να συμπληρωθεί η υπάρχουσα κατάσταση, για να καλυφθούν οι αυξημένες ανάγκες που είχαν προ-

κύψει από την εν τω μεταξύ ανάπτυξη της Σχολής. Το κτίριο της ΦΜΣ όμως, που βρισκόταν στη φάση του σκελετού μέχρι τον πρώτο όροφο, φαινόταν αδιόρθωτα μικρό. Επιπλέον ένας από τους προβόλους της εισόδου είχε σπάσει από λαθροθεατές ενός ποδοσφαιρικού αγώνα στο παλιό γήπεδο του Ηρακλή, εκεί που σήμερα βρίσκεται η πλατεία του Χημείου. Τρεις καθηγητές της ΦΜΣ, ο Νικόλαος Εμπειρικός (Πειραματικής Φυσικής), ο Βασίλειος Κυριαζόπουλος (Μετεωρολογίας και Κλιματολογίας) και ο Γεώργιος Βάρβογλης (Οργανικής Χημείας) αποφάσισαν να εργασθούν από κοινού για να βρεθεί μια λύση. Ο Κυριαζόπουλος είχε ήδη μια πρώτη εμπλοκή, επειδή από το 1949, ως Πρόεδρος της άτυπης Πολεοδομικής Επιτροπής του Πανεπιστημίου, είχε αρχίσει να ασχολείται με την χωροθέτηση των κτιρίων της μελλοντικής πανεπιστημιούπολης, που και οι τρεις ονειρευόντουσαν να δημιουργηθεί. Αποφάσισαν ότι φαινόταν λογικό πρώτα να αποπερατωθεί το κτίριο της ΓΔΣ και στη συνέχεια να γκρεμιστεί ο σκελετός του κτιρίου της ΦΜΣ, για να χτιστούν στη θέση του δύο κτίρια, ένα Χημείο για τις πιεστικές ανάγκες των εργαστηρίων των φοιτητών της Χημείας και ένα μεγαλύτερο κτίριο της ΦΜΣ, για τις ανάγκες των υπόλοιπων τμημάτων της Σχολής (τότε Φυσικού, Φυσιογνωστικού και Μαθηματικού). Οι

Εικόνα 2.2 Θεμέλιος λίθος του αρχικού κτιρίου της Φυσικομαθηματικής Σχολής του 1939.

προσπάθειες για την αποπεράτωση του κτιρίου της ΓΔΣ άρχισαν την άνοιξη του 1950, με την τυχαία συνάντηση του καθηγητή Κυριαζόπουλου με τη Διοίκηση της τότε Κτηματικής Τράπεζας (Κάρολος Αρλιώτης και Ηλίας Κριμπάς). Μετά από αυτήν ο Κυριαζόπουλος πέτυχε να πάρει από την τράπεζα έγκριση για ένα δάνειο 2.500.000 δραχμών με σκοπό την αποπεράτωση της ΓΔΣ. Η λύση αυτή όμως συνάντησε την αντίδραση του τότε πρύτανη Κωνσταντίνου Καραβά, καθηγητή εμπορικού δικαίου της Νομικής Σχολής, το επιχείρημα του οποίου ήταν ότι το πανεπιστήμιο δεν θα μπορούσε να αποπληρώσει το δάνειο. Ο επόμενος πρύτανης Νικόλαος Εμπειρικός, καθηγητής της ΦΜΣ, προχώρησε στην υπογραφή της δανειακής σύμβασης στις 3 Σεπτεμβρίου 1950, δύο μόλις μέρες μετά την ανάληψη των καθηκόντων του την 1^η Σεπτεμβρίου. Έτσι, υπό την επίβλεψη του αρχιτέκτονα Πάτροκλου Καραντινού, όχι μόνο ολοκληρώθηκε αλλά και επεκτάθηκε στη σημερινή μορφή του το κτίριο της ΓΔΣ.

Μετά τη λύση του «εύκολου» προβλήματος του κτιρίου της ΓΔΣ, σειρά είχαν τα κτίρια της «νέας» ΦΜΣ. Οι τρεις καθηγητές της ΦΜΣ, Βάρβογλης, Εμπειρικός και Κυριαζόπουλος, μοιράστηκαν μεταξύ τους την ευθύνη κατασκευής τους, με τον Κυριαζόπουλο να αναλαμβάνει το κτίριο του Μετεωροσκοπείου, τον Εμπειρικό να αναλαμβάνει το κτίριο της ΦΜΣ και τον Βάρβογλη να αναλαμβάνει το κτίριο του Χημείου (Εικόνα 2.3). Οι εποχές τότε ήταν πιο «αθώες» από σήμερα, έτσι ώστε δεν υπήρξε κανένα πρόβλημα να συμφωνήσουν και

Εικόνα 2.3 Προκήρυξη διαγωνισμού για τη μελέτη του κτιρίου του Χημείου, με ημερομηνία μεταγενέστερη από αυτήν της θεμελίωσης του κτιρίου.

οι τρεις ότι μεγαλύτερης προτεραιότητας ήταν το Χημείο. Δημιουργήθηκε μια άτυπη επιτροπή του πανεπιστημίου για την εξεύρεση πόρων, στην οποία κλήθηκαν να συμμετάσχουν και καθηγητές από τις υπόλοιπες σχολές. Η επιτροπή αυτή ονομάστηκε αρχικά *Επιτροπή Εράνων*, επειδή ο έρανος φάνηκε αποτελεσματικό «εργαλείο» για τη συγκέντρωση χρημάτων, στη συνέχεια όμως διευρύνθηκε και ονομάστηκε *Οικοδομικό Συμβούλιο*. Αρχικά πρόεδρος της Επιτροπής ήταν ο Εμπειρικός και γραμματέας ο Βάρβογλης. Την επόμενη δεκαετία μέλη του Οικοδομικού Συμβουλίου διετέλεσαν κατά καιρούς οι: Μαρίνος Σιγάλας (Ιατρική, πρύτανης 1953-54), Σταύρος Παξινός (ΓΔΣ, πρύτανης 1956-57), Γιάννης Κακριδής (Φιλοσοφική, πρύτανης 1957-58), Γεώργιος Τσουτσουλόπουλος (Ιατρική, πρύτανης 1958-59), Δημήτριος Καρανίκας (Νομική, πρύτανης 1959-60), Νικόλαος Ασπιώτης (Κτηνιατρική, πρύτανης 1964-65) και Γιάννης Δημητριάδης (Ιατρική). Από την ανάδειξη των περισσότερων στο αξίωμα του Πρύτανη είναι φανερή η αναγνώριση του έργου της επιτροπής.

Στο τμήμα του αρχείου του Κυριαζόπουλου, που βρίσκεται στο ΕΛΙΑ της Θεσσαλονίκης, έχει διασωθεί το σχέδιο μιας επιστολής της Επιτροπής προς υποψήφιους χορηγούς, με ημερομηνία 16 Απριλίου 1951. Ο ίδιος ο Εμπειρικός ταξίδεψε στο Λονδίνο για να ζητήσει την οικονομική συνδρομή των θείων και εξαδέλφων του, που δραστηριοποιούνταν στον εφοπλιστικό τομέα. Φυσικά διοργανώθηκε και ο έρανος στην πόλη, νομίζω όμως ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του τελικά συγκεντρω-

Εικόνα 2.4 Η θεμελίωση του κτιρίου του Χημείου από τον βασιλιά Παύλο, Δευτέρα 14 Μαΐου 1951 (επί κυβερνήσεως Σοφ. Βενιζέλου). Από αριστερά: Παντελεήμων Α' Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης, Γεώργιος Μόδης(ι), Κωνσταντίνος Τσάτσος, υπηρεσιακός υφυπουργός Συντονισμού, άγνωστος, Γεώργιος Παπανδρέου, Αντιπρόεδρος της κυβέρνησης και υπουργός Συντονισμού, Θρησκευμάτων και Παιδείας (με το καπέλο να τον σκιάζει από τον ήλιο), Λεωνίδας Ιασωνίδης, υπουργός Γενικός Διοικητής Βορείου Ελλάδος, Νικόλαος Εμπειρικός, καθηγητής ΦΜΣ, πρύτανης. Δεξιά, στην άκρη της φωτογραφίας, μάλλον η βασίλισσα Φρειδερίκη. (Αρχείο Χ. Βάρβογλη)

θέντος ποσού των 1.922.642 δρχ. (όπως αναφέρεται στον λόγο του Πρυτάνεως κατά τα εγκαίνια του κτιρίου της ΦΜΣ) προήλθε από την «εθελοντική» συνεισφορά όλου του προσωπικού του Πανεπιστημίου. Σε ομιλία του αείμνηστου καθηγητή της ΦΜΣ Κωνσταντίνου Γκανιάτσα διαβάζουμε: «Την ημέρα της πληρωμής του μισθού του προσωπικού από τον ταμία Ζορμπά, ο Εμπειρικός πήγε στο ταμείο του Πανεπιστημίου και έκοβε ταρίφα για το ποσό που θα έδινε κάθε πληρωνόμενος, αναλόγως βέβαια του βαθμού και του μισθού του». Με το συγκεντρωθέν ποσό ως «μαγιά» και στο πλαίσιο των εορτών για την εικοσιπενταετηρίδα του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, θεμελιώθηκε στις 14 Μαΐου 1951 από τον τότε βασιλιά Παύλο το κτίριο του Χημείου (Εικόνα 2.4), παρόλο που δεν υπήρχαν ακόμη σχέδια! Στις 22/7/1951 δημοσιεύεται στην εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ η προκήρυξη του επαναληπτικού πανελληνίου αρχιτεκτονικού διαγωνισμού, τον οποίον κερδίζει το σχέδιο των αρχιτεκτόνων

Πάτροκλου Καραντινού, Αλέξανδρου Λοϊζου και Κωνσταντίνου Μπίτσιου. Αρχίζει η ανέγερση του κτιρίου από τον εργολάβο Ιάσωνα Γεωργιάδη και, όταν εξαντλείται το ποσόν του εράνου, το έργο συνεχίζεται με πιστώσεις 6.200.000 δρχ. του πανεπιστημιακού προϋπολογισμού. Το 1954 η ανοικοδόμηση των κτιρίων της Πανεπιστημιούπολης εντάσσεται από τον τότε υπουργό Συντονισμού Σπύρο Μαρκεζίνη στο πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων, από το οποίο απορροφώνται 14.208.548 δρχ. Έτσι το κτίριο του Χημείου ολοκληρώνεται τον Αύγουστο του 1956 (Εικόνα 2.5) με συνολικό κόστος 22.331.190 δρχ. Σε αυτό στεγάζεται το Τμήμα Χημείας και προσωρινά το Τμήμα Φυσικής (στον τελευταίο όροφο) ως την αποπεράτωση του κτιρίου της ΦΜΣ. Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του (πρωτοποριακό για εκείνη την εποχή): οι σωληνώσεις όλων των δικτύων (νερού, αποχέτευσης, ηλεκτρικού, φωταερίου) είναι εμφανείς (Εικόνα 2.6).

Εικόνα 2.5 Το νεότευκτο κτίριο του Χημείου πίσω από τη διαμορφωμένη πλατεία Χημείου, περί το 1961.

Εικόνα 2.6 Η θέση ανέγερσης του νέου κτιρίου του Χημείου. Δεξιά κάτω διακρίνεται ο κήπος φαρμακευτικών φυτών. (Αρχείο Χ. Βάρβογλη).

Με την ένταξη της πανεπιστημιούπολης στο πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων, αρχίζει στις 12/6/1954 και η ανέγερση του κτιρίου του Μετεωροσκοπείου, σε σχέδια του καθηγητή της Πολυτεχνικής Σχολής Ιωάννη Τριανταφυλλίδη, το οποίο και ολοκληρώνεται σύντομα, λόγω του μικρού μεγέθους του, στις αρχές του 1956. Συνολικό κόστος: 1.662.000 δρχ. από δημόσιες επενδύσεις και 406.817 δρχ. από πιστώσεις του πανεπιστημίου.

Με την ολοκλήρωση του κτιρίου του Χημείου άνοιξε ο δρόμος για την ανέγερση του μεγάλου κτιρίου της ΦΜΣ. Τα σχέδια του κτιρίου εκπόνησε χωρίς αμοιβή ο Πάτροκλος Καραντινός, οπότε συντομεύθηκε η αρχική διαδικασία, και η ανέγερση του κτιρίου άρχισε το 1957. Κατά την εκσκαφή των θεμελίων, μετά από την καθαίρεση του παλαιού σκελετού, βρέθηκε ο θεμέλιος λίθος του 1939. Το εύρημα θεωρήθηκε σημαντικό για την ιστορία της πανεπιστημιούπολης και, μετά την ολοκλήρωση του κτιρίου, αποθηκεύθηκε «προσωρινά» στον εξώστη του πρώτου ορόφου του κτιρίου, μπροστά από τα τότε γραφεία της Γραμματείας της Σχολής και του Κοσμήτορα. Εκεί ξεχάστηκε με τον καιρό μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 2000, οπότε μετά από παρότρυνση του συναδέλφου Κώστα Μανωλικά ο συνάδελφος Χάρης Βάρβογλης ενδιαφέρθηκε για την τύχη του. Η διαμόρφωση του πρώτου ορόφου του κτιρίου είχε αλλάξει, μετά από τη μεταφορά της Γραμματείας διαδοχικά στο κτίριο Διοίκησης και στο μικρό κτίριο μπροστά από το κτίριο της Βιολογίας, και έτσι ο Χάρης κτύπησε την

πόρτα του γραφείου ενός συναδέλφου του Τμήματος Γεωλογίας που βρισκόταν κοντά στην παλιά θέση της Κοσμητείας. Αυτός άνοιξε την πόρτα και ρώτησε ποιος ήταν ο σκοπός της επίσκεψης. Όταν ο Χάρης απάντησε ότι αναζητάει τον θεμέλιο λίθο της ΦΜΣ ο γεωλόγος τον κοίταξε περίεργα και ρώτησε: «Δεν είναι λίγο ψηλά για θεμέλιο λίθο;». Αφού δόθηκαν οι αναγκαίες διευκρινίσεις οι δυο τους βγήκαν στον εξώστη, όπου σε μια πρώτη ματιά δεν φαινόταν τίποτα που να μοιάζει με θεμέλιο λίθο. Μια προσεκτικότερη παρατήρηση όμως αποκάλυψε μια ορθογώνια πλάκα, βαμμένη στο κεραμιδί χρώμα του εξωτερικού τοίχου και ακουμπισμένη παράλληλα με αυτόν. Οι εργάτες που έβαψαν το κτίριο κατά την τελευταία ανακαίνιση είχαν θεωρήσει σωστό, μαζί με τον τοίχο, να βάψουν και τον θεμέλιο λίθο!

Μετά τον καθαρισμό της επιφάνειας του λίθου, αυτός τοποθετήθηκε στον διάδρομο των γραφείων του ισογείου του Τομέα Στερεάς Κατάστασης, όπου μπορεί να διαβάσει κανείς εύκολα την επιγραφή, αφού στις χαραγές έχει παραμείνει το κεραμιδί χρώμα: «Επί Βασιλέως Ελλήνων Γεωργίου του Β΄, Υπουργού Παιδείας και προέδρου της κυβερνήσεως Ιωάννου Μεταξά, Υπουργού Γενικού Διοικητή Μακεδονίας Γεωργίου Κυρίμη, πρυτάνεως του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Αναστασίου Οικονομοπούλου, τα κτίρια των Σχολών των Φυσικών και Μαθηματικών Επιστημών ως και της Γεωπονίας και Δασολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης την 16 Φεβρουαρίου 1939 εθεμελιώθησαν» (Εικόνες 2.7-2.14).

Εικόνα 2.7 Α. Το υπό ανέγερση κτίριο της Φυσικομαθηματικής Σχολής το 1959 και Β. η ολοκληρωμένη εικόνα αυτού. (ΑΠΘ-Συλλογή Β. Κυριαζόπουλου).

Εικόνα 2.8 Εγκαίνια της ΦΜΣ από τον Πρόεδρο της Κυβέρνησης Κ. Καραμανλή, 7 Μαΐου 1961. Από αριστερά: εκπρόσωπος των φοιτητών, Γ. Βάρβογλης (πρύτανης), Κ. Καραμανλής, Π. Καραντινός (αρχιτέκτων του κτιρίου), Γ. Βογιατζής (Υπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων), Κ. Μακρής (κοσμήτορας της ΦΜΣ). (Αρχείο Χ. Βάρβογλη)

Εικόνα 2.9 Πανοραμική εικόνα από την ομιλία του πρύτανη Γ. Βάρβογλη κατά τα εγκαίνια της ΦΜΣ, κεντρικό αμφιθέατρο. (Αρχείο Χ. Βάρβογλη)

Εικόνα 2.10 Ομιλία του πρύτανη Γ. Βάρβογλη κατά τα εγκαίνια της ΦΜΣ, 7 Μαΐου 1961. Από αριστερά: άγνωστος ιερωμένος, Αύγουστος Θεολογίτης (υπουργός Βόρειας Ελλάδας), Κωνσταντίνος Καραμανλής (πρωθυπουργός), Γεώργιος Θέμελης (υφυπουργός Εθνικής Αμύνης), αντιστράτηγος Παπαγεωργόπουλος (διοικητής Γ' Σώματος Στρατού). Δεύτερη σειρά, μεταξύ Καραμανλή και Βογιατζή: Ν. Ζαρντινίδης και Σ. Παπαπολίτης. (Αρχείο Χ. Βάρβογλη)

Εικόνα 2.11 Ο πρωθυπουργός Κωνσταντίνος Καραμανλής ξεναγείται από τον Νικόλαο Εμπειρικό την ημέρα των εγκαινίων στο υπόγειο του κτιρίου της Φυσικομαθηματικής Σχολής. Από αριστερά: Εμπειρικός, Καραμανλής, Πέτρος Κεραμιδάκης (συντηρητής του κτιρίου), Καραντινός, Κοντόπουλος και ο υφυπουργός Εθνικής Αμύνης Γεώργιος Θέμελης. Δεξιά ο τότε κοσμήτορας Κωνσταντίνος Μακρής. (Αρχείο Χ. Βάρβογλη)

Εικόνα 2.12 Ο πρύτανης Γ. Βάρβογλης ξεναγεί τον τότε διάδοχο Κωνσταντίνο στο κτίριο του Χημείου. Από αριστερά: διάδοχος Κωνσταντίνος, καθηγητής Κωνσταντίνος Καββασιάδης, ο τότε βοηθός Φαίδων Χατζημιχαλάκης, ο Γ. Βάρβογλης και ο υφηγητής Οργανικής Χημείας Γεώργιος Τσατσαρώνης. (Αρχείο Χ. Βάρβογλη)

Εικόνα 2.13 Ο πρύτανης Γ. Βάρβογλης παρουσιάζει στον Πρόεδρο της κυβέρνησης Κ. Καραμανλή τη μακέτα της υπό ανέγερση πανεπιστημιούπολης, στο πλαίσιο του επίσημου εορτασμού της 26ης Οκτωβρίου 1960 στο ΑΠΘ. Από αριστερά Κ. Παπαδημητίου (κοσμήτορας της Πολυτεχνικής Σχολής), Η. Κυριακόπουλος (καθηγητής της Σχολής Ν.Ο.Ε.), Γ. Βάρβογλης, Κ. Καραμανλής, Π. Δερτιλής (καθηγητής της Σχολής ΝΟΕ). (Αρχείο Χ. Βάρβογλη)

Εικόνα 2.14 Αεροφωτογραφία της πανεπιστημιούπολης το 1960.

Το κτίριο της ΦΜΣ ολοκληρώθηκε στα τέλη του 1960 με κόστος 41.826.939 δρχ., σημαντικά μεγαλύτερο από αυτό του Χημείου, λόγω του μεγαλύτερου μεγέθους, της αντισεισμικής κατασκευής και των εκτεταμένων ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων. Αξίζει να αναφερθεί ότι υπήρχε μέχρι και βάση στήριξης σειсмоγράφου! Την σχεδόν καθημερινή επίβλεψη είχε ο Εμπειρικός, ο οποίος βρισκόταν στο εργοτάξιο από τις 7 το πρωί. Βασικός εργολάβος ήταν και πάλι ο Ιάσων Γεωργιάδης, την ηλεκτρομηχανολογική μελέτη και κατασκευή είχε όμως αναλάβει η Siemens. Η ενδιαφέρουσα ιστορία της ανέγερσης του Αστεροσκοπείου, καλύπτεται σε ξεχωριστό κείμενο.

Η τελευταία «πινελιά» μπήκε την άνοιξη του 1961, με την κατασκευή της πλατείας του Χημείου και του σιντριβανιού, σε σχέδια Καραντινού, Μπίτσιου και Λοΐζου. Το συγκρότημα των τεσσάρων κτιρίων της ΦΜΣ εγκαινιάστηκε συνολικά την Κυριακή 7 Μαΐου 1961 από τον τότε πρωθυπουργό Κωνσταντίνο Καραμανλή, παρουσία και του τότε υπουργού Παιδείας Γεωργίου Βογιατζή. Κοσμήτορας ήταν ο καθηγητής της Φαρμακευτικής Χη-

μείας Κωνσταντίνος Μακρής και Πρύτανης ο Γεώργιος Βάρβογλης. Ο Καραμανλής ανέβηκε πεζός τα σκαλοπάτια από τη σημερινή οδό Βαν ντερ Στουλ, διέσχισε την πλατεία Χημείου, ανέβηκε τα σκαλοπάτια στο επάνω μέρος της πλατείας –που τότε ήταν μαρμάρινα– και έκοψε την κορδέλα στην είσοδο του κτιρίου της Σχολής περιστοιχίζόμενος από τον υπουργό Παιδείας, τον πρύτανη, τον κοσμήτορα, τον αρχιτέκτονα Πάτροκλο Καραντινό και τον εκπρόσωπο των φοιτητών. Ο συμβολισμός ήταν σημαντικός: δεν επρόκειτο απλά για τα εγκαίνια ενός κτιρίου, αλλά για τα εγκαίνια ολόκληρης της ομάδας των κτιρίων της ΦΜΣ της πρώτης ελληνικής πανεπιστημιούπολης! Μετά από τις ομιλίες στο αμφιθέατρο ο Καραμανλής περιηγήθηκε όχι μόνο το κτίριο της ΦΜΣ αλλά, με τη σειρά, και τα κτίρια του Χημείου, του Μετεωροσκοπείου και του Αστεροσκοπείου.

Η διαρκής ανάπτυξη της Σχολής, με τη δημιουργία νέων τμημάτων και την αύξηση του αριθμού των φοιτητών και των καθηγητών, καθώς και η καθιέρωση της πενθήμερης εβδομάδας, δημιούργησαν γρήγορα την ανάγκη επέκτασης του κτιρίου της ΦΜΣ καθώς και της ανοικοδόμησης